

TALE

9. januar 2018

J.nr. 2018-229

Center for Arbejdsmarkedspolitik

Samrådstale om forenkling af den økonomiske styring

Samrådsspørgsmål Ø

Mener ministeren, at en afskaffelse af statens refusion på 50 pct. af kommunernes udgifter til aktivering i vejlednings-, opkvalificerings- og mentorforløb for modtagere af kontant- og uddannelseshjælp vil føre til flere eller færre modtagere af kontant- og uddannelseshjælp, som ikke får den lovpligtige indsats, som tal fra Beskæftigelsesministeriet har vist, at der var 13.458, som ikke fik i perioden april 2016 til marts 2017? Hertil udtalte ministeren følgende: "Der er rigtig mange kommuner, der ikke overholder loven" og »Vi har valgt de fem dårligste kommuner ud, fordi der her er meget store problemer i forhold til, at kontanthjælpsmodtagere ikke får den indsats, de har krav på. Jeg synes simpelthen ikke, vi kan være det bekendt", jf. Politiken den 23. august 2017.

Der henvises til <http://www.denoffentlige.dk/minister-mange-kommuner-overholder-ikke-loven>

Samrådsspørgsmål Å

Mener ministeren, at en afskaffelse af statens refusion på 50 pct. af kommunernes udgifter til aktivering i vejlednings-, opkvalificerings- og mentorforløb for modtagere af dagpenge, kontant- og uddannelseshjælp, integrationsydelse (personer der ikke er omfattet af integrationsprogrammet), sygedagpenge, ledighedsydelse og revalidering understøtter Aabenraa og Hjørring Kommunes arbejde med at få arbejdsløse og syge i job, jf. ministerens rosende udtalelser om de to kommuners målrettede investering i Børsen den 15. maj 2017: "Laveste antal danskere på offentlige ydelser siden 2008": "Vi kan lære af de kommuner, der arbejder konsekvent og strategisk med det som de gør i Aabenraa og Hjørring Kommune, hvor man med en målrettet investering har kunnet nedbringe antallet af kontanthjælpsmodtagere markant. Det viser, at man heldigvis ikke skal opgive nogen. Heller ikke dem, der er længe væk fra arbejdsmarkedet."

Der henvises til jf.

<http://borsen.dk/nyheder/avisen/artikel/11/170302/artikel.html#ixzz4yOXKQQAi>

Samrådsspørgsmål AA

Mener ministeren, at en afskaffelse af statens refusion på 50 pct. af kommunernes udgifter til aktivering i vejlednings-, opkvalificerings- og mentorforløb for modtagere af dagpenge, kontant- og uddannelseshjælp, integrationsydelse (personer der ikke er omfattet af integrationsprogrammet), sygedagpenge, ledighedsydelse og revalidering vil betyde, at der bliver flere eller færre modtagere af dagpenge, kontant- og uddannelseshjælp, integrationsydelse (personer der ikke er omfattet af integrationsprogrammet), sygedagpenge, ledighedsydelse og revalidering, som ikke får en aktiv indsats eller mentorstøtte?

Indledning

Samrådet i dag handler om, hvordan afskaffelsen af statens refusion på 50 procent af kommunernes udgifter til blandt andet vejledning og opkvalificering samt mentorstøtte kommer til at påvirke beskæftigelsesindsatsen.

Afskaffelsen af refusionen er en væsentlig forenkling af den økonomiske styring af beskæftigelsesindsatsen.

Forenklingen indgår i aftalen om erhvervs- og vækstinitiativer, som regeringen indgik med Dansk Folkeparti og Det Radikale Venstre i efteråret.

Forenklingen bygger videre på erfaringerne fra kontanthjælpsreformen og beskæftigelsesreformen. Her blev refusionen afskaffet for visse målgrupper for at dreje indsatsen i retning af mere virksomhedsrettet aktivering.

Der skylder man måske bare at sige, at det var nogle reformer som den nuværende formand for Socialdemokratiet, fru Mette Frederiksen, sad i spidsen for som beskæftigelsesminister.

Lad mig med det samme slå fast, at jeg ikke er bekymret for, at det giver ledige en dårligere indsats. Tværtimod.

Kommunerne skal prioritere, hvad der virker for den enkelte borger. Det understøtter initiativet med forenklingen af den økonomiske styring, da kommunerne ikke længere får et selvstændigt incitament til at styre efter refusionen på de forskellige indsatser.

Jeg er heller ikke bekymret for, at kommuner fravælger at investere målrettet i at hjælpe deres borgere i arbejde.

Med refusionsreformen på ydelser har vi givet kommunerne et stærkt incitament til at fokusere på at få ledige i job. Kommunerne har derfor en stor interesse i at investere i netop den indsats, som kan bringe ledige i beskæftigelse. Det incitament understøttes yderligere med forenklingen af den økonomiske styring.

Jeg er fuldt opmærksom på, at der kan ske et fald i aktiveringsomfanget. Men det er dog min klare holdning, at ledige ikke skal i aktivering for aktiveringens skyld. Ledige skal have en indsats, der billigst og bedst hjælper dem i beskæftigelse. Om det så er den ene eller anden form for indsats, det er ikke det der er afgørende. Men det der er afgørende for mig er, at det har en effekt.

Men jeg vil også gerne understrege en gang for alle, at det ikke må betyde, at kommuner opgiver at give deres udsatte borgere en indsats. Og det vil jeg følge meget tæt, både som jeg gør i dag, men ikke mindst fremadrettet.

Forslaget om enklere økonomisk styring står ikke alene. Regeringens udspil til forenkling af beskæftigelsesindsats indebærer samtidig, at vi vil styrke benchmarking af kommunernes resultater og indsats.

Det skal vi jo udvikle som et stærkt redskab i de aktuelle forhandlinger vi har om LAB-loven, som vi forhåbentligt kan nå frem til en politisk aftale omkring.

Vores udsatte borgere skal have en indsats, der kan hjælpe dem i job eller tættere på arbejdsmarkedet. De må på ingen måde blive overladt til sig selv på passiv forsørgelse. Det er det sidste, der må ske.

Inden jeg uddyber og svarer mere udførligt på de tre stillede spørgsmål, vil jeg kort redegøre om målet og baggrunden for forenklingen af den økonomiske styring.

Forenkling af den økonomiske styring

Forenklingen af den økonomiske styring skal være med til at sikre, at kommunerne fokuserer beskæftigelsesindsatsen på, hvad der virker og giver mest

mening for den enkelte borger, og ikke på, hvad der på kort sigt giver mest i statslig medfinansiering.

Med refusionsreformen har kommunerne fået en større del af finansieringsansvaret for udgifterne til forsørgelse. Kommunerne har dermed fået et større incitament til at investere målrettet i at få borgere hurtigt i beskæftigelse.

Det taler for, at det ikke længere giver mening, at blive ved med at styre kommunerne via refusionen til forskellige typer af indsatser i den aktive beskæftigelsesindsats.

Samtidig er de nuværende refusionsregler for udgifter til aktivering komplekse og ugennemskeelige og også bureaukratiske for landets kommuner.

Staten refunderer i dag op til 50 procent af kommunernes udgifter til vejledning og opkvalificering samt mentorforløb – men kun inden for rammerne af et driftsloft, som fastsættes årligt på finansloven.

Refusionen varierer desuden på tværs af målgrupper og afhænger også af, hvornår i ledighedsforløbet det aktive tilbud gives.

Den åbenlyse kompleksitet var noget af baggrunden for aftalen om at forenkle den økonomiske styring.

Forenklingen indebærer blandt andet, at statens refusion på 50 procent af kommunernes udgifter til vejledning og opkvalificering samt mentorstøtte fjernes.

Hvis en kommune vurderer, at vejledning og opkvalificering eller mentor er det rette for den enkelte, så skal og kan kommunen fortsat tilbyde det. Men vi sikrer, at kommunen ikke vælger det ud fra et kortsigtet økonomisk hensyn om direkte refusion.

Kommunerne får det fulde finansieringsansvar for udgifter til aktivering og bliver i stedet kompenseret gennem bloktilskuddet. På den måde får kommunerne fortsat godtgjort deres udgifter samlet set.

Da kommunerne i højere grad kommer til at bære de direkte omkostninger ved aktiveringsindsatsen, forventes det, at kommunerne vil reducere deres brug af udgiftstunge aktiveringsforløb som vejledning og opkvalificering.

I stedet forventes kommunerne at øge deres brug af virksomhedsrettede tilbud, der er mindre ud-

giftstunge, og som generelt er noget af det, der erfaringsmæssigt virker bedst.

Under forudsætning af, at kommunerne omlægger indsatsen, forventes det, at de offentlige udgifter til aktivering vil blive reduceret. Dels som følge af, at gennemsnitsudgiften pr. aktiveret falder, og dels som følge af at det samlede aktiveringsomfang også forventes at falde.

Svar på spørgsmål Ø: Manglende indsats

Det leder mig over til det første spørgsmål Ø, der går på, om forenklingen af den økonomiske styring vil indebære, om der bliver færre eller flere, der ikke får den lovpligtige indsats.

Som jeg sagde indledningsvist, må det her ikke betyde, at kommuner overlader deres borgere på passiv forsørgelse.

Jeg vil aldrig acceptere, at borgere ikke får en indsats – hverken nu eller efter de nye regler.

Desværre er det sådan, at der i dag er kommuner, som ikke giver deres borgere en indsats. Det har vi jo desværre haft lejlighed til at diskutere her i beskæftigelsesudvalget i flere omgange.

Manglende indsats er således en udfordring, selvom kommunerne får refusion for halvdelen af ud-

gifterne til vejledning og opkvalificering og mentorstøtte.

Det er jo så også, som bekendt en udfordring, som jeg har reageret på, i det øjeblik jeg blev bekendt med den. Jeg har ad flere omgange bedt fem kommuner, hvor det har stået værst til, om at reddegøre for forholdene og sørge for, at de straks får rettet op på dem.

Og jeg bliver ved, indtil jeg er tilfreds og indtil jeg kan se, at kommunerne har fået rettet op på deres indsats

Set fra min stol handler det ikke om at holde fast i refusionen på de 50 procent for udgifter til vejledning, opkvalificering og mentorstøtte, hvis vi skal sikre, at kommunerne giver alle borgere den lovpågtige indsats.

Vi skal snarere give kommunerne større incitament og større frihed til at give borgerne en meningsfuld og effektiv indsats, så de hurtigst muligt kan komme i beskæftigelse. Og så skal vi løbende – og meget tæt følge – om kommunerne reagerer og handler, som vi forventer, at de gør.

Med refusionsreformen tog vi det første skridt og gav kommunerne et økonomisk incitament til at

investere målrettet i at få borgere hurtigt i beskæftigelse.

Med forenklingen af den økonomiske styring tog vi det andet skridt og giver fremadrettet kommunerne incitament til at tilrettelægge indsatsen efter den enkelte borgers behov frem for at styre efter, hvilke indsatser der udløser refusion.

Og med regeringens udspil til forenkling af beskæftigelsesindsatsen tager vi et tredje skridt og giver kommunerne større frihed til at tilrettelægge beskæftigelsesindsatsen. Vi vil blandt andet fjerne en lang række proceskrav til indsatsen.

Det vil vi gøre, fordi kommunerne er tættest på borgerne og kender dem bedst. Derfor skal kommunerne også have bedre muligheder for selv at bestemme, hvilken indsats den ledige skal have.

Men som jeg også har sagt klart og tydeligt fra dag ét, så er det frihed under ansvar.

Jeg vil gerne understrege, at når regeringen vil fjerne krav til indsatsen, så betyder det ikke, at kommunerne skal holde op med at give ledige en indsats. Det betyder kun, at kommunerne får frihed til at tilrettelægge den indsats, de vurderer, er den bedste for den enkelte. Altså en større grad af fri-

hed som en lang række organisationer jo også har efterspurgt.

Det er helt afgørende for mig, at ingen bliver overladt til sig selv på passiv forsørgelse.

Regeringen vil derfor løbende følge, hvordan kommunerne lever op til den øgede frihed. Det sker blandt andet ved en årlig redegørelse til Folketinget om aktivering i kommunerne og møde med KL. Og så vil vi holde særligt fokus på de kommuner, der ikke kan honorere den øgede frihed.

De kommuner skal redegøre for, hvorfor de efterlader borgere passive. Og så vil jeg selvfølgelig bede dem om at der bliver rettet op, hvis det bliver tilfældet.

Og hvis kommunerne ikke retter op, er jeg meget åben over for at iværksætte yderligere initiativer, som fx økonomiske sanktioner. Det kommer jeg også til at drøfte med Folketingets partier.

Jeg vil i forlængelse af det minde om, at målet med hele forenklingen af beskæftigelsesindsatsen er at frigøre ressourcer i kommunerne til at løse deres kerneopgave: at sikre en god indsats for borgerne.

Så lad mig samle op: Manglende indsats er helt uacceptabelt, og det har til fulde min opmærksomhed. Både nu, men også i fremtiden når de nye regler træder i kraft.

Svar på spørgsmål Å om kommunernes investering i ledige

En række kommuner er gået forrest og anvist vejen til, hvordan det kan blive en økonomisk gevinst for kommunen at give deres borgere en god indsats.

Det leder mig over til næste spørgsmål, der hedder Å, og som handler om det, de har gjort i blandt andet Aabenraa og Hjørring.

Spørgsmålet går på, om regeringen understøtter de to kommuners arbejde, når vi fjerner refusionen på de 50 procent til vejledning, opkvalificering og mentorstøtte.

Her vil jeg helt klart og kort svare, at vi netop med refusionsreformen, forenklingen af den økonomiske styring og forenklingen af beskæftigelsesindsatsen understøtter kommuner med et stort investeringsfokus.

Vi har hele tiden for øje at give kommunerne de bedst mulige rammer, så det kan betale sig for dem at investere i indsatsen til ledige.

Kommunerne har fået et større incitament til at give ledige netop den indsats, som kan bringe den enkelte i job eller tættere på job. Derfor giver det ikke mening, som jeg sagde tidligere, at blive ved med at styre kommunerne via refusionen på aktive indsatser.

Hvis en kommune vurderer, at vejledning og opkvalificering eller mentor er det rette for den enkelte, så vil kommunen også fremover tilbyde det. Fordi det i sidste ende jo er en god investering både for den enkelte, for kommunen, men jo også i bund og grund for det lokale arbejdsmarked, som derved for flere hænder til rådighed.

Så der er intet, der forhindrer kommunerne i at blive ved med at investere i at få ledige i arbejde eller tættere på arbejdsmarkedet.

Og så vil jeg da gerne lige slå fast, at de byrdefordelingsmæssige forskydninger mellem kommunerne, som er beregnet under forudsætning af uændret kommunal adfærd, samlet vurderes at være forholdsvis begrænsede, som også er oplyst i et svar til Folketinget

Svar på spørgsmål AA om aktiveringsområdet

Jeg vil nu gå videre til det tredje og sidste spørgsmål, der hedder AA, og som går på, om forenklin-

gen af den økonomiske styring vil påvirke aktiveringsomfanget.

Som jeg sagde indledningsvist, er selve aktiveringsomfanget ikke det, der er afgørende for mig. Det afgørende for mig er, at ledige får en indsats, der kan hjælpe dem i job.

Når det er sagt, så forventer vi, at omfanget af aktivering i de dele af den aktive indsats, som i dag er dækket af den statslige driftsrefusion, vil falde.

Det skyldes, at der ikke længere vil være en direkte sammenhæng mellem den enkelte kommunes afholdte udgifter til området og indtægterne fra staten.

Med andre ord forventer vi, at kommunerne vil skrue ned for vejledning og opkvalificering, hvor der historisk set ikke er evidens for effekt, og som samtidig er forholdsvis dyre tilbud.

Men samtidig forventer vi, at kommunerne i stedet vil skrue op for de virksomhedsrettede tilbud, der typisk har gode effekter, og som koster mindre.

Det skønnes med betydelig usikkerhed, at forenklingen af den økonomiske styring kan tilvejebringe omkring. 1 mia. kr.

Det skønnede provenu følger af adfærdsændringer i kommunerne, hvor de forholdsvist dyre tilbud som vejledning og opkvalificering erstattes af virksomhedsrettede tilbud, som både er billigere og mere effektive.

Skønnet over provenuet bygger på tidligere erfaringer med bortfald af refusion på vejlednings- og opkvalificeringsområdet, der viser, at kommunerne reducerer indsatsen, når refusionen falder bort.

På baggrund af disse erfaringer skønnes det, at tilbud om vejledning og opkvalificering og mentorstøtte vil blive reduceret med 30 procent, og at halvdelen af dem erstattes af virksomhedsrettede tilbud.

Kommunernes omlægning af indsatsen forventes således at medføre et mindre fald i aktiveringsomfanget og et fald i de offentlige udgifter pr. aktivret. Samlet set giver det et fald i de offentlige udgifter til aktivering. Men som sagt under forudsætning af, at kommunerne ændrer kurs.

Jeg vil gerne understrege igen her, at det ikke er acceptabelt, at kommunerne efterlader borgere passive og uden kontakt.

Derfor vil vi løbende følge med i kommunernes resultater og indsatser. Jeg vil

holde møder løbende med KL og drøfte kommunernes resultater.

Jeg vil også indsamle handleplaner fra de kommuner, der ikke løfter deres ansvar, samt tage yderligere initiativer til – i det omfang der må være behov for en mere håndholdt indsats – at der også udvikles politiske redskaber, der er i stand til at varetage de opgaver.

Det var kort fortalt, måske lidt længere fortalt, besvarelserne på de spørgsmål som blev stillet, som vi jo har rig lejlighed til at drøfte både her i dag, men som vi jo også drøfter i andre fora.

Jeg ser også frem til at fortsætte den diskussion og de politiske forhandlinger, vi har om omkring lov om en aktiv beskæftigelsesindsats.

Vi vil sikre, at kommunerne får mere frihed til gavn for borgerne. De skal have indsatser, der kan skaffe dem på arbejdsmarkedet eller i job.

Det er nu engang det, vi skal udnytte de rigtige gode tider til, som vi befinder os i på nuværende tidspunkt.

